

dr Barbara Mróz

Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie

Rola i zadania organów administracji samorządowej w systemie bezpieczeństwa publicznego

The role and tasks of local government administration
in the system of public security

STRESZCZENIE

Bezpieczeństwo jest naczelną potrzebą człowieka. Jego publiczny wymiar jest ściśle związany z niezakłóconym funkcjonowaniem i rozwojem państwa oraz zamieszkującego je społeczeństwa. Działania na rzecz bezpieczeństwa są wynikiem odpowiedzialności państwa za swoich obywateli. Zadania administracji samorządowej w sferze ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego zostały zawarte w wielu regulacjach prawnych. Ich analiza potwierdza, że rola administracji samorządowej w tej płaszczyźnie jest bardzo ważna. Administracja samorządowa ma istotny wpływ na kształtowanie bezpieczeństwa lokalnego.

ABSTRACT

The security is a principal need of the man. Public security is closely related to the proper functioning and development of the state and the society in which they reside. Security Action are the result of state responsibility for its citizens. The tasks of local government administration

in the field of safety and public order have been included in a number of regulations. Analysis is confirming them that the role of the local government in this plain is very important. The local authorities has a significant influence on the forming of the local safety.

SŁOWA KLUCZOWE: *bezpieczeństwo publiczne, porządek*

publiczny, samorząd, administracja samorządowa

KEYWORDS: *public security, public order, municipal*

Government, local government administration

WPROWADZENIE

Zapewnienie bezpieczeństwa, będącego naczelną potrzebą człowieka, grup społecznych i narodu, to bardzo odpowiedzialne zadanie spoczywające na wszystkich szczeblach administracji publicznej. Szczególnym dobrem chronionym jest życie i zdrowia ludzkie, którego ochrona mieści się w zadaniach z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego. W znaczeniu terminologicznym, bezpieczeństwo publiczne to stan istniejący w państwie, w którym człowiekowi i ogółowi społeczeństwa nie grozi żadne niebezpieczeństwo, niezależnie od źródeł, z którego miałyby pochodzić (Pieprzny, 2012, s. 32). Bezpieczeństwo publiczne przejawia się zapewnieniem normalnego funkcjonowania państwa i jego obywateli, zgodnie z panującym w nim ustrojem społeczno-administracyjnym oraz porządkiem prawnym (Kitler i Skrabacz, 2010, s. 53).

Ochrona bezpieczeństwa publicznego jest jednym z najstarszych obowiązków administracji publicznej w państwie. Prawo jednostek do bezpieczeństwa zagwarantowane zostało już w Ustawie Zasadniczej. W myśl art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. 1997 r. nr 78 poz. 483 ze zm.): „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”. Zatem prawo do bezpieczeństwa jest konstytucyjnym przywilejem każdego obywatela. Państwo, poprzez dzia-

łania instytucjonalne i formalne, jest zobowiązane to bezpieczeństwo zapewnić. Aspekt instytucjonalny dotyczy określonych podmiotów, którym powierzono wykonywanie zadań w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego, natomiast ujęcie formalne odnosi się do ustanowienia zadań i kompetencji dla podmiotów odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego (Szela, 2012, s.170). Zadania publiczne w tym zakresie wykonują naczelne, centralne i terenowe organy administracji rządowej oraz organy samorządu terytorialnego.

Analiza kompetencji samorządów gminnych, powiatowych i wojewódzkich w obszarze bezpieczeństwa wskazuje, że samorządy bezpośrednio wpływają na kształtowanie bezpieczeństwa publicznego na swoim terenie. Rozproszenie przedmiotowej problematyki w wielu aktach prawnych stanowiło przesłankę do podjęcia badań dotyczących wskazania roli i najważniejszych zadań samorządu terytorialnego w systemie bezpieczeństwa publicznego.

Zadania samorządu terytorialnego z zakresu bezpieczeństwa publicznego

Reforma administracji publicznej z lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia doprowadziła do decentralizacji państwa i scedowania części zadań na organy samorządu terytorialnego. Wynikająca z Konstytucji zasada decentralizacji władzy publicznej (art. 15) i idące za tym ustawowe uregulowania w tym zakresie, wskazały administracji samorządowej obszar działania, w ramach którego zostały zawarte zróżnicowane kompetencje i zadania, w strukturze organów publicznych. Jak stanowi art. 16 Konstytucji: samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej. Przysługującą mu w ramach ustaw istotną część zadań publicznych, samorząd wykonuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

Dodatkowo, Konstytucja wprowadziła podział zadań publicznych samorządu terytorialnego na zadania własne i zadania zlecone. Zadania publiczne, służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej, są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego jako zadania własne, natomiast zadania zlecone jednostki samorządu terytorialnego wykonują jeżeli wynika to wprost z przepisu ustawy.

Szczegółowe rozwinięcie konstytucyjnych postanowień znalazło się w ustawach o samorządzie gminnym (Dz. U. 2016 r. poz. 446 j.t.), samorządzie powiatowym (Dz. U. 2016 r. poz. 814 j.t.) oraz o samorządzie województwa (Dz. U. 2016 r. poz. 486 j.t.), jednakże zakres aktywności poszczególnych szczebli tych jednostek terytorialnych został zróżnicowany. Samorządy zostały zobowiązane do wykonywania zadań publicznych, w tym tych, które w sposób bezpośredni lub pośredni są związane z bezpieczeństwem. Poza zadaniami z zakresu bezpieczeństwa publicznego, jednostki samorządowe otrzymały także szereg kompetencji związanych z kreowaniem polityki bezpieczeństwa, w tym obronności, zarządzania kryzysowego, ochrony infrastruktury krytycznej, ochrony ludności i obrony cywilnej (Kuliczkowski, 2016, s. 56).

Zadania samorządu gminnego

Gmina, jako podstawowa jednostka samorządu terytorialnego, odpowiada za zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców. Kompetencje gminy dotyczą wszystkich spraw lokalnych, które nie zostały zastrzeżone dla innych jednostek samorządu terytorialnego. Gmina wykonuje swoje zadania we własnym zakresie oraz na własną odpowiedzialność. Może też wykonywać zadania zlecone jej przez organy rządowej administracji.

Organami gminy są rada gminy – organ stanowiący i kontrolny – oraz wójt (burmistrz, prezydent miasta), stanowiący organ wykonawczy. Jednym z zadań własnych gminy jest utrzymywanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego (art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym). Ponadto do kompetencji organów gminy w zakresie bezpieczeństwa i ochrony przeciwpowodziowej należy opracowanie przez wójta planu operacyjnego ochrony przed powodzią (art. 31a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym). Wójt także ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy, a nadto kompetencją wójta w analizowanym zakresie jest możliwość zarządzenia ewakuacji z obszarów bezpośrednio zagrożonych, jeżeli w inny sposób nie można usunąć

bezpośredniego zagrożenia życia ludzi lub mienia (art. 31b ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym).

Bezpieczeństwo publiczne jest ponadto przesłanką uzasadniającą wydanie przepisów porządkowych, będących aktami prawa miejscowego (Filaber, 2009, s. 252). Jak stanowi art. 40 ustawy o samorządzie gminnym: w zakresie nieuregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących rada gminy może wydawać przepisy porządkowe, jeżeli jest to niezbędne dla ochrony życia lub zdrowia obywateli oraz dla zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego.

Wójt (burmistrz lub prezydent miasta), jako organ wykonawczy gminy, realizuje uchwały rady dotyczące spraw utrzymania porządku publicznego w zakresie gminy. Do zadań wójta (burmistrza lub prezydenta miasta) w tej sferze należy: wydawanie decyzji administracyjnych; wydawanie przepisów porządkowych gdy zaistnieje sytuacja wyjątkowa, wymagająca natychmiastowego działania; opracowywanie planu operacyjnego ochrony przed powodzią wraz z ogłaszaniem i odwoływaniem pogotowia i alarmu przeciwpowodziowego. W braku możliwości usunięcia bezpośredniego zagrożenia organ ten ogłasza ewakuację ludności z terenów objętych zagrożeniem.

Kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w zakresie utrzymywania bezpieczeństwa publicznego znalazły również odzwierciedlenie w ustawie o Policji. W myśl art. 11 ust. 1 ustawy o Policji, (Dz. U. 2015 r. poz. 355 j.t. ze zm.) może on żądać od właściwego komendanta Policji przywrócenia stanu zgodnego z porządkiem prawnym lub podjęcia działań zapobiegających naruszeniu prawa, a także zmierzających do usunięcia zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) powinien składać swoje żądania na piśmie, a w przypadku przekazania ustnego koniecznie je potwierdzić na piśmie. Ponośi on także wyłączną odpowiedzialność za treść przekazanych żądań.

Do ochrony porządku publicznego na terenie gminy może zostać utworzona samorządowa umundurowana formacja – straż gminna, Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 779, ze zm.), straż gminną powołuje uchwałą rada gminy, po wcześniejszym zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego Policji. Finansowanie powstałych jednostek

odbywa się z budżetów gmin, które je powołały. Nadzór nad tą formacją sprawuje wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w zakresie fachowym Komendant Główny Policji poprzez właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego Policji.

Problematyka bezpieczeństwa publicznego znalazła się także w ustawie o stanie klęski żywiołowej. W przypadku ogłoszenia stanu klęski żywiołowej na terenie gminy, wójt bierze odpowiedzialność za bezpieczeństwo i porządek publiczny, między innymi poprzez kierowanie działaniami mającymi na celu zapobieganie i usuwanie jej skutków (art. 8 Ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej, Dz. U. Nr 62, poz. 558, ze zm.).

Niewątpliwie, szereg istotnych zadań z zakresu bezpieczeństwa publicznego, odnoszący się do samorządów zawarty został w ustawie o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U.2013 r. poz. 1166 j.t.). Właściwym organem w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie gminy jest wójt (burmistrz, prezydent miasta). Do zadań tego organu w sprawach zarządzania kryzysowego należy (art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, Dz. U. 2013 r. poz. 1166 j.t.):

- kierowanie monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie gminy;
- realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego, w tym:
 - a. realizacja zaleceń do gminnego planu zarządzania kryzysowego,
 - b. opracowywanie i przedkładanie staroście do zatwierdzenia gminnego planu zarządzania kryzysowego;
- zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów w zakresie zarządzania kryzysowego;
- wykonywanie przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania gmin i gmin o statusie miasta;
- zapobieganie, przeciwdziałanie i usuwanie skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym;
- współdziałanie z Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w zakresie przeciwdziałania, zapobiegania i usuwania skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym;
- organizacja i realizacja zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej.

Wskazane zadania, wójt, (burmistrz, prezydent miasta) wykonuje przy pomocy komórki organizacyjnej urzędu gminy (miasta) właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego. Organem pomocniczym wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w zapewnieniu wykonywania zadań zarządzania kryzysowego jest gminny zespół zarządzania kryzysowego, wykonujący zadania przewidziane dla zespołu wojewódzkiego. Pracami zespołu gminnego kieruje wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w jego skład wchodzi osoba powołana spośród (art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym):

- osób zatrudnionych w urzędzie gminy, gminnych jednostkach organizacyjnych lub jednostkach pomocniczych,
- pracowników zespolonych służb, inspekcji i straży, skierowanych przez przełożonych do wykonywania zadań w tym zespole na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta),
- przedstawicieli społecznych organizacji ratowniczych.

Wójt, burmistrz, prezydent miasta nie mają obowiązku tworzenia gminnego (miejskiego) centrum zarządzania kryzysowego, jednakże zobligowani zostali do zapewnienia na obszarze gminy (miasta) realizacji następujących zadań (art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym): całodobowego alarmowania członków gminnego zespołu zarządzania kryzysowego, a w sytuacjach kryzysowych zapewnienia całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji oraz dokumentowania prowadzonych czynności; współdziałania z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej; wykonywania nadzoru nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności; współpracy z podmiotami realizującymi monitoring środowiska; współdziałania z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne; realizacji zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższenia gotowości obronnej państwa.

Zadania samorządu powiatowego

Ustawa o samorządzie powiatowym definiuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, które wykonuje powiat. Do zakresu działania powiatu należą zadania publiczne związane z wykonywaniem zadań w zakresie (art. 4 Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, Dz. U. 2016 r. poz. 814 j.t) : ochrony środowiska i przyrody, porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, obronności. Starosta także opracowuje plan operacyjny ochrony przed powodzią oraz ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy. W sprawach niecierpiących zwłoki, związanych z zagrożeniem interesu publicznego, zagrożających bezpośrednio zdrowiu i życiu oraz w sprawach mogących spowodować znaczne straty materialne starosta podejmuje niezbędne czynności należące do właściwości zarządu powiatu.

Poza starostą, także rada powiatu, będąca organem stanowiącym i kontrolnym, posiada pewien wkład w realizację zadań z zakresu bezpieczeństwa na terenie powiatu. Jak stanowi ustawa o samorządzie powiatowym (art. 12), do wyłącznej właściwości rady powiatu należy m.in.: uchwalanie powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego, dokonywanie oceny stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego i zabezpieczenia przeciwpowodziowego powiatu.

Dodatkowo, samorząd powiatowy, w przypadkach określonych ustawowo, może wykonywać zadania zlecane z zakresu administracji rządowej, powierzone szczególnymi ustawami, związane z usuwaniem bezpośrednich zagrożeń między innymi dla bezpieczeństwa i porządku publicznego. Powiat wykonuje te zadania przy pomocy własnych organów lub jednostek organizacyjnych. Mogą być one również wykonywane przez wyspecjalizowane służby powiatowej administracji zespolonej, nad którymi zwierzchnictwo sprawuje starosta.

Konkludując, część zadań odnosząca się do bezpieczeństwa publicznego na szczeblu powiatu, należy traktować jako zadania własne, z drugiej

strony, zadania w tym zakresie mogą także zostać nałożone przez administrację rządową.

Starosta jako zwierzchnik powiatowych służb, inspekcji i straży posiada kompetencje w zakresie (art. 30 ust. 3. Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym): powołania i odwołania kierowników tych jednostek, w uzgodnieniu z wojewodą, zatwierdzania programów ich działania, uzgadniania wspólnych działań tych jednostek na obszarze powiatu, kierowania wspólnymi działaniami tych jednostek w sytuacjach szczególnych, zlecenia w uzasadnionych przypadkach przeprowadzenie kontroli.

W celu realizacji zadań starosty w zakresie zwierzchnictwa nad powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami oraz zadań określonych w ustawach w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli – zgodnie z zapisami Ustawy o samorządzie powiatowym (art. 38a): tworzy się komisję bezpieczeństwa i porządku. Do zadań tej komisji należy m.in.: ocena zagrożeń porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na terenie powiatu; opiniowanie pracy policji i innych powiatowych służb, inspekcji i straży, a także jednostek organizacyjnych wykonujących na terenie powiatu zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli; przygotowywanie projektu powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli; opiniowanie projektów innych programów współdziałania policji i innych powiatowych służb, inspekcji i straży oraz jednostek organizacyjnych wykonujących na terenie powiatu zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli; opiniowanie projektu budżetu powiatu – w zakresie bezpieczeństwa obywateli.

W przypadku ogłoszenia stanu klęski żywiołowej na obszarze więcej niż jednej gminy wchodzącej w skład powiatu, starosta bierze odpowiedzialność za bezpieczeństwo i porządek publiczny, między innymi poprzez kierowanie działaniami mającymi na celu zapobieganie i usuwanie jej skutków (art. 8 Ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej).

Na staroście spoczywa także odpowiedzialność za zarządzanie kryzysowe na obszarze powiatu. W świetle zapisów ustawowych, do jego zadań w sprawach zarządzania kryzysowego należy (art. 17 ust. 2 Ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym):

- kierowanie monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie powiatu,
- realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego (w tym: opracowywanie i przedkładanie wojewodzie do zatwierdzenia powiatowego planu zarządzania kryzysowego, realizacja zaleceń do powiatowych planów zarządzania kryzysowego, wydawanie organom gminy zaleceń do gminnego planu zarządzania kryzysowego, zatwierdzanie gminnego planu zarządzania kryzysowego),
- zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego, wykonywanie przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania powiatów i miast na prawach powiatu, zapobieganie, przeciwdziałanie i usuwanie skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym,
- współdziałanie z szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w zakresie przeciwdziałania, zapobiegania i usuwania skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym,
- organizacja i realizacja zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej.

Starosta do pomocy przy wykonywaniu zadań zarządzania kryzysowego powołuje powiatowy zespół zarządzania kryzysowego, który wykonuje na obszarze powiatu zadania przewidziane dla zespołu wojewódzkiego. Pracami zespołu kieruje starosta. W skład zespołu wchodzi osoby powołane spośród osób zatrudnionych w starostwie powiatowym, powiatowych jednostkach organizacyjnych lub jednostkach organizacyjnych stanowiących aparat pomocniczy kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży powiatowych, przedstawiciele społecznych organizacji ratowniczych. Dla zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego oraz wykonywania innych zadań w tym zakresie starosta powołuje powiatowe centrum zarządzania kryzysowego, określając jego organizację, siedzibę oraz tryb pracy. Obowiązek zorganizowania powiatowego centrum zarządzania kryzysowego starosta realizuje poprzez powiatową administrację zespoloną, którą tworzą: starostwo powiatowe, powiatowy urząd pracy (będący jednostką organizacyjną powiatu) oraz jednostki organizacyjne

stanowiące wsparcie kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży. W efekcie starosta może umiejscowić siedzibę powiatowego centrum zarządzania kryzysowego m.in. w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, Komendzie Powiatowej Policji czy też w starostwie powiatowym. W miejscowościach będących jednocześnie siedzibami powiatów i miast na prawach powiatu, na podstawie porozumienia zawartego między tymi jednostkami samorządu terytorialnego, może być tworzone wspólne centrum zarządzania kryzysowego, obejmujące zasięgiem działania obszar obu jednostek samorządu terytorialnego.

Zadania samorządu wojewódzkiego

Problematyczny charakter wykonywania zadań samorządu wojewódzkiego w zakresie bezpieczeństwa wynika z dualizmu władzy publicznej w województwie. Odnosi się on do współistnienia dwóch odrębnych struktur zarządzających: zarządu województwa z marszałkiem województwa jako organem wykonawczym oraz administracji rządowej z wojewodą na czele.

Z analizy kompetencji wojewody i samorządu wojewódzkiego w obszarze bezpieczeństwa publicznego wynika, iż w sferze kompetencji wojewody pozostaje w szczególności reagowanie na stan zagrożenia bezpieczeństwa i usuwania jego skutków, jak też większość zadań z zakresu zarządzania kryzysowego. Samorząd wojewódzki natomiast odpowiada przede wszystkim za działania prewencyjne (Mroczo, 2012, s. 259).

Samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim, m.in. w zakresie (art. 14 ust.1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, Dz. U. 2016 r. poz. 486 j.t): ochrony środowiska, gospodarki wodnej, w tym ochrony przeciwpowodziowej, a w szczególności wyposażenia i utrzymania wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych, obronności, bezpieczeństwa publicznego.

Samorząd województwa wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze wojewódzkim w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Najważniejsze zadania realizowane przez samorząd wojewódzki w obszarze bezpieczeństwa publicznego, to: współpraca

z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Urzędu Wojewódzkiego podczas stanów nadzwyczajnych i zwalczania klęsk żywiołowych; realizowanie poleceń wojewody wydawanych w stanach nadzwyczajnych; ustalanie zadań dla poszczególnych jednostek Urzędu w przypadku wystąpienia zagrożenia oraz kontrola ich realizacji; uczestnictwo w planowaniu operacyjnym i obronnym na obszarze województwa.

Organy samorządu wojewódzkiego tworzone są przez sejmik województwa oraz zarząd województwa. Sejmik województwa – organ o charakterze kontrolnym i stanowiącym – składa się z radnych wybieranych w wyborach bezpośrednich, z kolei zarząd województwa to kolegialny organ, w skład którego wchodzi pięć osób, w tym marszałek województwa jako przewodniczący zarządu, wiceprzewodniczący oraz członkowie. W sprawach niecierpiących zwłoki, związanych z bezpośrednim zagrożeniem interesu publicznego, zagrażających bezpośrednio zdrowiu i życiu oraz w sprawach mogących spowodować znaczne straty materialne, marszałek województwa, który kieruje bieżącymi sprawami województwa, podejmuje niezbędne czynności należące do właściwości zarządu województwa. Czynności podjęte w tym trybie wymagają przedstawienia do zatwierdzenia na najbliższym posiedzeniu zarządu województwa. Marszałek województwa jest poza systemem organów zarządzania kryzysowego. Mimo to udział samorządu wojewódzkiego w działaniach z zakresu zarządzania kryzysowego został nałożony ustawowo. Jednakże poza zobowiązaniem zarządu województwa do „(...) uczestniczenia w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym planowania cywilnego, wynikających z jego kompetencji” ustawodawca nie sprecyzował bliżej zakresu działania (art. 15 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym). Marszałek województwa wyznacza także swojego przedstawiciela do składu wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego.

Samorząd województwa – na zasadzie powszechnego obowiązku – może uczestniczyć w działaniach na rzecz bezpieczeństwa poprzez wykorzystanie istniejących instrumentów finansowo-prawnych. Dotyczy to dotowania działania służb straży i inspekcji na podstawie ustaw statuujących te służby oraz udzielania pomocy finansowej niższym jednostkom samorządu terytorialnego, do zadań których należą sprawy z zakresu bezpieczeństwa.

PODSUMOWANIE

Rola jednostek samorządu terytorialnego w realizacji zadań z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa społeczności lokalnych nie powinna się sprowadzać tylko do realizacji ustawowych zobowiązań. Niezwykle istotną rolę w kształtowaniu bezpieczeństwa publicznego odgrywa także profilaktyka zagrożeń. Proces ten może obejmować między innymi: organizację życia społecznego, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, propagowanie postaw i zachowań probezpiecznych, edukację dla bezpieczeństwa, aktywizację społeczności lokalnej.

Zaangażowanie samorządów w proces kształtowania bezpieczeństwa publicznego i współdziałanie w tym zakresie z podmiotami wykonawczymi w obszarze bezpieczeństwa, tj. Policją, Strażą Gminną, Strażą Pożarną oraz innymi służbami, inspekcjami i strażami, stanowi ważny element wpływający na poziom bezpieczeństwa na administrowanym terenie oraz pozwala na skuteczniejsze rozwiązywanie problemów społecznych.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

- Filaber J. (2009). Pojęcie bezpieczeństwa publicznego w prawie administracyjnym (wybrane uwagi). W: Wrocławskie Studia Erazmiańskie. Zeszyty Studenckie. Prace prawnicze, administratywistyczne i historyczne (s. 244-262). Wrocław: Katedra Doktryn Politycznych i Prawnych WPAiE UW.
- Kitler, W. i Skrabacz, A (2010). Bezpieczeństwo ludności cywilnej. Warszawa: Towarzystwo Wiedzy Obronnej.
- Kuliczkowski, M. (2016). Administracja publiczna w procesie przygotowań obronnych państwa. W: Wiśniewski, B., Osierda, A. i Babiński, A. (red.). Administracja bezpieczeństwa. Wybrane problemy: Tom II (s. 53-65). Bielsko Biala: Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku Białej.
- Mroczo F. (2012). Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych. Zarys problemów regionu dolnośląskiego. Wałbrzych: Wałbrzyska Wyższa Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości.
- Pieprzny S. (2007). Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego w prawie administracyjnym. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.
- Szeląg I. (2012) Ochrona porządku i bezpieczeństwa publicznego jako zadanie własne samorządu lokalnego, e-Politikon nr 6/2013, (s.162-186). Warszawa: Uniwersytet Warszawski Ośrodek Analiz Politologicznych.

Akty prawne i dokumenty normatywne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. U. 1997 r. nr 78 poz. 483 ze zm.
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Dz.U..2013 r. poz. 1166 j.t., ze zm.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym. Dz. U. 2016 r. poz. 814 j.t
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Dz. U. 2016 r. poz. 486 j.t
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Dz.U.2015 r. poz. 355 j.t., ze zm.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Dz. U. 2016 r. poz. 446 j.t
- Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie kłęski żywiłowej. Dz. U. Nr 62, poz. 558, ze zm.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych, Dz. U. z 1997 r., Nr 123, poz. 779, ze zm.

Marta Sagan

Zakład Prawa Finansowego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Rzeszowski

Kompetencje organów gminnych w przedmiocie określania stawek i ustalania opłaty adiacenckiej

Competence of commune authorities on the calculation and determining adjacency levy

ABSTRACT

The aim of this article is to characterize the competence of the commune authorities in relation to the calculation and determining adjacency levy as public levy, from which income is included in commune revenues. It considers both the sources of these rights and their legal basis. Referring to the institution of adjacency levy there are described its types and the group of entities required to pay it, depending on the cause of the obligation to pay. In the study there is also used a number of examples from the jurisdiction in order to indicate the practical application of aforementioned regulations.

SŁOWA KLUCZOWE: *organy gminy, opłata adiacencka, stawka, ustalenie, kompetencje, commune*

KEYWORDS: *commune authorities, adjacency levy, calculation, determining, competence*